

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Exegese knihy Amos 9,11–15

Autor práce: Anežka Ochová

Obor studia: Filosofie-teologie

Posudek vypracoval: Viktor Ber, Th.D.

Datum: 16. 5. 2017

Předložená bakalářská práce je exegetickou studií oddílu Ámos 9,11–15. Těchto pět posledních veršů knihy Ámos představuje klasický problém její interpretace z hlediska diachronního i z hlediska celkové interpretace, téma práce je tedy možno hodnotit jako vhodně zvolené.

Práce obsahuje Úvod představující zvolený oddíl knihy Ámos a jeho problematiku. Cílem práce dle Úvodu má být zejména exegetický rozbor jednotlivých veršů vedoucí k formulování či zdůraznění (relativně) nových aspektů textu. Autorka práce vychází z masoretského textu v podání *Biblia Hebraica Quinta* (BHQ) s přihlédnutím k znění Septuaginty. Ve druhé kapitole se autorka zabývá otázkou datace a autorství, vymezením perikopy a částečně i textovými otázkami. Textové kritice je pak speciálně věnována kapitola třetí, ve čtvrté kapitole najdeme pracovní překlad oddílu. V kapitole páté předkládá autorka strukturu perikopy. Nejobsažnější je část šestá, která obsahuje komentář k jednotlivým veršům Am 9,11–15. Následuje Závěr, Seznam zkratk, Seznam použitých zdrojů a shrnutí v češtině a v angličtině.

Zvolené členění považuji za nevyvážené. Zejména u částí 3–5 se jedná o kapitoly nepatrného rozsahu, které by bylo lépe sloučit do jedné kapitoly, rozpracovat podrobněji, jinak rozčlenit...

Autorka řadí perikopu do doby exilní či poexilní (s. 10n). Ohledně vymezení oddílu zmiňuje i názory vyznačující počátek již od verše 8b (Carr) či od verše 7 (Andersen a Freedman, ti však přiznávají svébytnost veršů 11–15; s. 11 bakalářské práce). Předpokládá se i souvislost (minimálně dle L) mezi jednotlivými spisy Dvanácti proroků, zde tedy návaznost Abdijáše na Ámose, konkrétně právě na Am 9,11–15 (s. 12).

V části textově kritické jsou uvedeny hlavní obtíže masoretského textu (s. 14), autorka však nečiní vážný pokus přispět k jejich řešení; některé textově kritické závěry autorka nabízí při výkladu jednotlivých veršů (viz např. s. 24), pak je však otázkou, zda má smysl věnovat textové kritice zvláštní část. Zajímavě je nastíněná struktura perikopy, bylo by však užitečné dovysvětlit (v samotné práci či při obhajobě) souvislost mezi grafickým vyznačením struktury (např. význam šipek na s. 16?) a textovým popisem struktury.

Výkladová část představuje těžiště celé práce. Kvalita výkladu je nicméně poněkud nevyrovnaná. Mezi kladné rysy patří slušný výběr z komentářové literatury (často cizojazyčné), s níž autorka pracuje, na bakalářské práci je sympatické i odkazování na odborné články. Jelikož se však jedná o práci exegetickou, nerozumím absenci základní literatury k biblické hebrejštině – autorka ignoruje základní lexikografické práce k biblické hebrejštině;¹ z podobných prací je odkázáno pouze na jedno heslo z ThWAT. V práci není ani jednou zmíněna žádná práce z oblasti hebrejské gramatiky. Žádné standardní práce nejsou užity ani při

¹GESENIUS, W., KAUTZSCH, E., *Hebräische Grammatik*. Leipzig: Friedrich Christian Wilhelm Vogel, 1909; BROWN, F., DRIVER, S. R., BRIGGS, C. A., *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon: With An Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody, Massachusetts: Hendrickson, 1979; KOEHLER, L., BAUMGARTNER, W., STAMM, J. J., *Hebräisches und aramäisches Lexikon zum Alten Testament*. Leiden: Brill, 1995, resp. KOEHLER, L. et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Leiden: Brill, 2000.

odkazování do řečtiny.² Je otázkou, na základě jaké literatury byl vlastně pořízen pracovní překlad. Práci tak chybí pořádný jazykově-exegetický základ, což se projevuje v určité bezradnosti při vyhodnocování jinak zajímavě a věcně sebraných postřehů ze sekundární literatury – vyhodnocení poznatku z komentářové literatury a z porovnání různých překladů ve výkladové části buď chybí, nebo je nepatrné. Jako příklad možno uvést zajímavý obrat *עַמִּי וְתִשְׁבְּתִי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי* (Am 9,14), o němž autorka pojednává na s. 33n. Uvádí výklad Andersena a Freedmana, Varša, Rudolpha, Brackeho, z překladů ČEP a ČSP, v poznámce i další překlady. Autorka však nenabízí žádné vyhodnocení těchto postřehů, nekomentuje výhody navržených výkladů, neuvádí je do vzájemných vztahů...

V závěru autorka naznačuje určitou myšlenku či tezi, která jí zřejmě v průběhu výkladu vykrystalizovala, totiž literární posun Boží aktivity v úvodu pasáže k důrazu na lidskou činnost ve v. 14. Znamená pak v. 15 opět návrat k aktivitě Boží? Nebylo bývalo možné např. tento či jiný postřeh učinit předmětem důkladného zkoumání? Práci by prospělo zaměřit se na konkrétní interpretační otázku textu, na kterou by se autorka práce snažila v procesu interpretace najít odpověď. Takto působí výklad poněkud nahodile a bezcílně.

Po formální stránce autorka práce dobře odkazuje na použitou literaturu. V závěrečném seznamu literatury nerozumím členění na „Prameny“ a „Sekundární literaturu“: Software BibleWorks není pramen, autorka měla odkázat na konkrétní texty v této databázi uvedené. Mezi „Prameny“ patří Septuaginta (uvedená mezi sekundární literaturou) a také text Bible v dalších překladech (moderní překlady). Nepovažuji za šťastné v bakalářské práci odkazovat na nepublikovaný rukopis (Mackerle, *Když Bůh musí řvát jako lev*). Autorka mohla např. odkázat na připravovaný Mackerleho komentář k Ámosovi, pokud se tam daná otázka probírá.

Po stránce jazykové má práce rezervy. Chyby se vyskytují při psaní velkých písmen: „skutcích“ místo „Skutcích“, s. 8; „Izraelský“ místo „izraelský“, s. 19, 20 aj.; „jacobova“ místo „Jákobova“, s. 40; „Starozákonní“ místo „starozákonní“, s. 26. Chybně jsou místy uvedena jména „Blesing“ s. 22; „Car“ s. 43.

Místy se objevují formulační nepřesnosti, např. na s. 20: Mezi „překlady SZ“ jsou uvedeny MT, LXX, Syrský kodex, Vulgáta – MT není překlad, i v ostatních případech je vhodnější mluvit o „verzích“. Není mi jasné, co autorka myslí tím, že biblické zkratky používá dle Českého studijního překladu, zatímco zkratky biblických knih jsou převzaty z Českého ekumenického překladu (s. 9). Zamotané jsou formulace o nesrozumitelnosti verše v masoretské verzi, která neměla být problémem pro autora Skutků – vzápětí autorka tvrdí, že autor Skutků měl k dispozici jiný text. Tedy, dle mého názoru, není možné tvrdit, že mu nečinil problém text masoretský, když s tímto textem (či spíše „protomasoretským“) vlastně vůbec nepracoval.

Závěrem: Pokud jde o koncepci práce, prospělo by větší zaměření na určitou interpretační otázku, k jejímuž řešení by byly nasměrovány jednotlivé části výkladu. Při výkladu jednotlivých veršů by bylo vhodné vyhodnocovat tvrzení a závěry autorů použitých komentářů a další literatury. Chybí vlastní práce s textem za použití standardních jazykových příruček. Větší péče by měla být věnována jazykové úpravě a stylistice. Kladem práce je užití cizojazyčné odborné literatury, zejména komentářů a odborných článků.

Práci navrhuji hodnotit známkou „dobře“.

Viktor Ber, Th.D.

V Českých Budějovicích dne 16. května 2017

²DANKER, F. W., BAUER, W., ARNDT, W., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. Chicago, Illinois: University of Chicago Press, 2000.